

V Bruseli 25. 4. 2018
COM(2018) 232 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Oznámenie „Smerom k spoločnému európskemu dátovému priestoru“

{SWD(2018) 125 final}

1. Úvod

Inovácia založená na údajoch je kľúčovou hybnou silou rastu a zamestnanosti, ktorý môže významne posilniť európsku konkurencieschopnosť na celosvetovom trhu. Ak sa zavedú správne rámcové podmienky, európske dátové hospodárstvo by sa mohlo do roku 2020 zdvojnásobiť.¹

Komisia už vykonala kľúčové opatrenia na zlepšenie rámcových podmienok odvetví intenzívne využívajúcich údaje. Pomocou všeobecného nariadenia o ochrane údajov² EÚ vytvorila rozsiahly rámec pre digitálnu dôveru, ktorá je predpokladom pre udržateľný rozvoj dátového hospodárstva. Všeobecným nariadením o ochrane údajov sa garantuje vysoká úroveň ochrany údajov. Bude potrebné, aby všetci, ktorých sa týkajú nové pravidlá, ktoré nadobudnú účinnosť 25. mája 2018, zabezpečili ich úplné dodržiavanie. S cieľom položiť základy pre budúcu konkurenčnú výhodu založenú na dôveryhodných a uznaných dátových technológiách bude voľný pohyb osobných údajov v rámci EÚ zaručený pravidlami ochrany údajov EÚ doplnený o voľný tok iných ako osobných údajov na základe návrhu nariadenia predloženého v septembri 2017³.

Sú však potrebné ďalšie opatrenia na zlepšenie efektívneho používania údajov v rámci EÚ. V rámci stratégie digitálneho jednotného trhu Komisia prijala dôležité kroky v tomto smere. V januári 2017 uverejnila oznámenie „Budovanie európskeho dátového hospodárstva“⁴, ktorým sa otvorila rozsiahla konzultácia so zainteresovanými stranami vrátane verejnej online konzultácie⁵. V následnom preskúmaní stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania⁶ boli oznámené iniciatívy týkajúce sa voľného toku iných ako osobných údajov a dostupnosti a opakovaného použitia verejných údajov a údajov financovaných z verejných zdrojov. Naznačili sa tiež ďalšie opatrenia v oblasti údajov súkromného sektora, ktoré sú predmetom verejného záujmu.

Na základe platných právnych predpisov o ochrane údajov Komisia v súčasnosti navrhuje balík opatrení ako kľúčový krok ku **spoločnému dátovému priestoru v EÚ** – celistvej digitálnej oblasti s rozsahom, ktorý umožní vyvíjanie nových produktov a služieb založených na údajoch. K opatreniam predloženým spolu s týmto oznámením patrí:

- návrh preskúmania smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora (smernica o informáciách verejného sektora)⁷,

¹ Z 1,99 % HDP EÚ v roku 2016 na 4 % v roku 2020, IDC 2017, Štúdia európskeho trhu s údajmi, záverečná správa.

² Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1.

³ COM(2017) 495 final.

⁴ COM(2017) 9 final.

⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy>

⁶ COM(2017) 228 final.

⁷ COM(2018) 234.

- aktualizácia odporúčania o prístupe k vedeckým informáciám a ich uchovávaní⁸ a
- usmernenie o výmene údajov súkromného sektora⁹.

Toto usmernenie vychádza zo zásad výmeny údajov medzi podnikmi a medzi podnikmi a verejným sektorom, ktoré sú stanovené v tomto oznámení. Plánované opatrenia sa vzťahujú na rôzne typy údajov, a preto majú rôzne úrovne intenzity. Zároveň všetky z nich smerujú k všeobecnejšiemu cieľu, ktorým je spájanie údajov ako kľúčového zdroja inovácie a rastu z rôznych odvetví, krajín a disciplín do spoločného dátového priestoru.

2. Využitie sociálno-ekonomických výhod inovácie založenej na údajoch

Údaje sú surovinou digitálneho jednotného trhu. Môžu znamenať prelom v našich životoch a vytvoriť nové príležitosti pre rast, a to aj pre malé a stredné podniky. Dostupnosť obrovských množstiev údajov, z ktorých mnohé sa generujú strojovo a snímačmi, má vplyv na nás všetkých. V skutočnosti existuje málo oblastí nášho života, ktoré ešte nie sú ovplyvnené prebiehajúcou dátovou revolúciou. Optimálne používanie údajov nám môže pomôcť žiť zdravšie a dlhšie, životom, ktorý je zároveň menej stresujúci a šetrnejší k životnému prostrediu. Môže takisto pomôcť našim vedcom vyvíjať lepšie modely na predpovedanie zmeny klímy a prírodných katastrof.

Inteligentné používanie údajov má transformačný účinok na všetky hospodárske odvetvia a verejný sektor:

Napríklad v odvetví poľnohospodárstva môže analýza aktuálnych údajov o počasí alebo vlhkosti pôdy prispieť k maximalizácii rastlinnej výroby. Vo výrobe údaje zo snímačov v reálnom čase podporujú údržbárske práce.

Inovácia založená na údajoch môže zlepšiť aj tvorbu verejných politík, poskytovanie verejných služieb a znížiť administratívnu záťaž. Môže pomôcť s krízovým riadením a v rozvoji environmentálnych a finančných politík. Výmena výskumných údajov o vypuknutí epidémie môže oveľa viac urýchliť príslušný výskum a prispieť k včasnejšej reakcii.

Satelitné údaje s vysokým rozlíšením zo satelitov Sentinel programu Copernicus prispievajú k monitorovaniu prírodných vodných zdrojov v reálnom čase, aby sa predišlo suchu alebo znečisteniu. Tieto údaje prinášajú značné výhody pre verejné orgány, výskumných pracovníkov a súkromné spoločnosti, pokiaľ ide o poskytovanie inovatívnych služieb.

Hospodársky vplyv údajov je obrovský. V roku 2016 sa v rámci EÚ nachádzalo 254 850 dátových spoločností¹⁰ – číslo, ktoré by podľa scenára vysokého rastu mohlo vzrásť približne na 360 000 do roku 2020.

⁸ C(2018) 2375.

⁹ SWD(2018) 125.

Všeobecne povedané, spôsobilosť analyzovať a učiť sa z údajov sa rýchlo stáva kľúčovou zložkou obchodného úspechu a efektívnosti verejnej správy. Spoločnosti s obrovskými množstvami údajov, ktoré majú k dispozícii, a s technickou kapacitou a kvalifikovanými zamestnancami na analyzovanie údajov, získajú konkurenčnú výhodu¹¹.

Takisto sa uznáva, že údaje predstavujú čoraz dôležitejšie aktívum pre rozvoj nových technológií, napríklad umelej inteligencie (UI) a internetu vecí (IoT). Riešenia v oblasti umelej inteligencie prinášajú značné potenciálne výhody pre verejný aj súkromný sektor. Používaním technológií umelej inteligencie sa podporuje produktivita a konkurencieschopnosť v širokej škále odvetví. Pomáhajú riešiť aj spoločenské a environmentálne výzvy, pričom zároveň riešia svoje vlastné výzvy. V tejto súvislosti paralelne s dátovým balíkom Komisia prijíma oznámenie „Maximalizovanie výhod umelej inteligencie pre Európu“, v ktorom je uvedená stratégia EÚ v oblasti umelej inteligencie. Táto stratégia má tri rozmery: posilniť technologickú a priemyselnú spôsobilosť Európy, pripraviť sa na sociálno-ekonomické zmeny a zabezpečiť vhodný etický a právny rámec. Jedným z hlavných cieľov je demokratizovať technológiu umelej inteligencie s cieľom podporiť nielen začínajúce podniky v oblasti umelej inteligencie, ale aj používateľov umelej inteligencie vrátane iných ako technologických spoločností každej veľkosti. V roku 2019 Komisia začne prevádzkovať platformu umelej inteligencie na požiadanie s cieľom zjednodušiť prístup európskych výskumných pracovníkov a spoločností k vysoko kvalitným nástrojom, údajom a službám umelej inteligencie.

Spolu s týmto dátovým balíkom Komisia prijíma ešte jednu iniciatívu, ktorá je dôležitá pre dátové hospodárstvo – oznámenie o umožnení digitálnej transformácie zdravotníctva a starostlivosti na digitálnom jednotnom trhu posilňujúcej postavenie občanov a budujúcej zdravšiu spoločnosť, ktoré sa týka potenciálu údajov ako kľúčového faktora umožňujúceho digitálnu transformáciu v zdravotníctve a starostlivosti. Údaje môžu zlepšiť pohodu miliónov občanov a zmeniť spôsob poskytovania zdravotných a opatrovateľských služieb vrátane personalizovaných liekov, včasného zistenia vypuknutí infekčných chorôb a zrýchleného vývoja liekov a zdravotníckych pomôcok.

V záujme uvoľnenia tohto potenciálu v dátovom hospodárstve musí EÚ využiť svoje príležitosti na stimulovanie inovácie v riešeníach zdravotnej starostlivosti, napríklad telemedicínu a mobilné zdravotnícke aplikácie, ako sa uvádza v preskúmaní digitálneho jednotného trhu v polovici trvania, a v úplnom súlade s právnymi predpismi o ochrane údajov. Boli identifikované tri kľúčové oblasti:

¹⁰ Organizácie, ktorých hlavnou činnosťou je produkovanie produktov, služieb a technológií súvisiacich s údajmi.

¹¹ OECD, Data-driven innovation (Inovácia založená na údajoch). Big Data for Growth and Well-being (Veľké dáta pre rast a pohodu), 2015.

- bezpečný prístup občanov k zdravotným údajom a ich výmena,
- lepšie údaje na podporu výskumu, prevencie chorôb a personalizovaného zdravotníctva a starostlivosti,
- digitálne nástroje na zlepšenie postavenia občanov a starostlivosť zameranú na človeka.

V uvedenom oznámení Komisia načrtla opatrenia, ktoré sa majú podniknúť vo všetkých troch oblastiach. Patrí k nim odporúčanie o európskom výmennom formáte elektronických zdravotných záznamov, mechanizmus pre dobrovoľnú koordináciu výmeny údajov vrátane genomických údajov na prevenciu a personalizovaný liekový výskum, ako aj návrhy na výmenu inovatívnych a najlepších postupov, budovanie kapacít a technickú pomoc pre orgány v oblasti zdravotníctva a starostlivosti.

Uvedené opatrenia sú sprevádzané aj predbežnou analýzou odhalených problémov so zreteľom na bezpečnosť a zodpovednosť¹² vyplývajúcich zo vznikajúcich dátových digitálnych technológií, aby sa zabezpečilo prostredie dôvery a zodpovednosti pomocou predvídateľného právneho prostredia pre podniky a investorov a záruky chrániace práva spotrebiteľov a občanov. Vďaka týmto opatreniam spolu s príslušnými doteraz zavedenými iniciatívami v rámci stratégie digitálneho jednotného trhu sa EÚ dostane do jedinečnej pozície umožňujúcej využívať príležitosti, ktoré ponúka dátová revolúcia, a rozvíjať prekvitajúce, udržateľné a bezpečné dátové hospodárstvo na základe rozsahu vnútorného trhu, inovatívnej kapacity európskych spoločností a s úplným rešpektovaním európskych hodnôt.

3. Verejné údaje a údaje financované z verejných zdrojov slúžiace inovácii založenej na údajoch

Prístup k verejným údajom a údajom financovaným z verejných zdrojov a ich opakované použitie predstavujú hlavné základné kamene spoločného európskeho dátového priestoru. V preskúmaní stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania Komisia oznámila, že na základe hodnotenia existujúcich právnych predpisov a so zreteľom na posúdenie vplyvu¹³ pripraví iniciatívu o dostupnosti a opakovanom použití verejných údajov a údajov financovaných z verejných zdrojov. V tomto oddiele sú opísané prvky tejto iniciatívy.

¹² Pracovné dokumenty útvarov Komisie týkajúce sa hodnotení smernice o strojových zariadeniach, ako aj smernice o zodpovednosti za výrobky a pracovný dokument útvarov Komisie týkajúci sa zodpovednosti za vznikajúce digitálne technológie.

¹³ SWD(2018) 127.

a) Opakované použitie informácií verejného sektora

Orgány verejného sektora produkujú a zhromažďujú obrovské množstvá údajov, ktoré predstavujú cennú surovinu pre rozvoj inovatívnych digitálnych služieb a lepšiu tvorbu politík.

Informácie verejného sektora sa môžu použiť ako základ pre širokú škálu produktov a služieb. Napríklad aplikácia [iMar](#) používa informácie uverejňované štátnymi prístavmi v Španielsku a kombinuje ich s predpoveďami vetra poskytovanými štátnou meteorologickou službou Španielska. Výsledkom je, že používatelia aplikácie dostávajú informácie v reálnom čase, ako aj námorné predpovede, takže si môžu bezpečne napláňovať svoj výlet na mori. Podobne hĺbkové údaje pôvodne zbierané vnútroštátnymi hydrografickými agentúrami pre bezpečnú plavbu opakovane použilo partnerstvo EMODnet v topografických mapách, čím sa výrazne zlepšili predpovede prudkých búrok v Severnom mori.

EÚ už prijala rad opatrení na sprístupnenie údajov verejnej správy v rámci Únie ako kľúčového aktíva pre dátové hospodárstvo. Smernicou 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora¹⁴ sa vytvoril rámec v celej EÚ, ktorý stimuluje cezhraničné použitie údajov financovaných z verejných zdrojov a pomáha rozvíjať celoeurópske dátové služby a produkty. Táto smernica bola doplnená opatreniami na uľahčenie hľadania a používania údajov verejného sektora naprieč hranicami a jazykmi, ako je uvedenie Portálu otvorených dát Európskej únie¹⁵ do prevádzky. Komisia ide príkladom – legislatívnym rámcem pre opakované použitie jej vlastných údajov¹⁶. Je doplnený o portál otvorených dát, ktorý poskytuje prístup k údajom z inštitúcií EÚ a iných orgánov EÚ¹⁷. Tento rámec je jedným z najvyspelejších režimov opakovaného použitia na svete s východiskovým pravidlom, podľa ktorého musí byť opakované použitie údajov Komisie povolené na nekomerčné a komerčné účely bez potreby individuálnej žiadosti, bez poplatku pre používateľa, bez stanovovania podmienok opakovaného použitia a bez rozlišovania medzi používateľmi, len s veľmi obmedzenými, náležite odôvodnenými výnimkami.

Preskúmanie smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora¹⁸ je základom súčasného dátového balíka. Navrhované zmeny budú predstavovať skutočný rozdiel vďaka sprístupneniu väčšieho množstva údajov a zvýšeniu opakovanej použiteľnosti údajov. Preskúmanie má tieto ciele:

¹⁴ [Smernica 2003/98/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora.](#)

¹⁵ <https://www.europeandataportal.eu/>

¹⁶ [Rozhodnutie Komisie 2011/833/EÚ o opakovanom použití dokumentov Komisie.](#)

¹⁷ <https://data.europa.eu/euodp/sk/home>

¹⁸ COM(2018) 234.

- znížiť prekážky vstupu na trh, najmä pre malé a stredné podniky, znížením poplatkov za opakované použitie informácií verejného sektora,
- zvýšiť dostupnosť údajov zaradením nových typov verejných údajov a údajov financovaných z verejných zdrojov do rozsahu pôsobnosti smernice: i) údajov vo vlastníctve verejných podnikov v odvetví verejných služieb a dopravy a ii) výskumných údajov,
- minimalizovať riziko nadmernej výhody prvého kroku, ktorá zvýhodňuje veľké spoločnosti a obmedzuje tak počet možných používateľov predmetných údajov, vyžadovaním transparentnejšieho procesu uzatvárania verejno-súkromných dohôd¹⁹,
- zvýšiť podnikateľské príležitosti podporou uverejňovania dynamických údajov a prijímania aplikačných programovacích rozhraní (API).

Poskytnutie prístupu k dynamickým údajom prostredníctvom aplikačných programovacích rozhraní je osobitne dôležité, pretože podporuje ekosystém otvorených dát, šetrí čas a náklady pomocou automatizácie procesu sťahovania a výrazne zjednodušuje opakované použitie údajov pre širokú škálu nových produktov a služieb. Výmena údajov prostredníctvom správneho a bezpečného používania aplikačných programovacích rozhraní môže vytvoriť významnú pridanú hodnotu pre rôzne subjekty dátového hodnotového reťazca. Môže tiež prispieť k vytvoreniu hodnotných ekosystémov v oblasti dátových aktív, ktorých potenciál je často nevyužitý držiteľmi údajov.

V súčasnosti je používanie aplikačných programovacích rozhraní orgánmi verejného sektora nedostatočné a mnohé dokumenty sú ešte sprístupňované ako súbory PDF. Výsledkom toho je neoptimálne používanie dynamických údajov z verejného sektora na vytváranie služieb s pridanou hodnotou. Navrhované zmeny v smernici o opakovanom použití informácií verejného sektora majú za cieľ urýchliť posun orgánov verejného sektora v celej Európe smerom k webovým funkcionalitám a smerom k rozšírenejšiemu uverejňovaniu dynamických údajov a používaniu aplikačných programovacích rozhraní.

Balík obsahuje aj výsledky hodnotenia **smernice o databázach**²⁰. Hodnotenie²¹ sa vzťahuje na celkové fungovanie dvoch častí smernice, autorské právo a ochranu databáz právom *sui generis*, s väčším dôrazom na posúdenie výkonnosti tejto ochrany. Patrí sem analýza vzťahu medzi právom *sui generis* stanoveným v smernici a dátovým hospodárstvom.

¹⁹ Hlavný problém týchto mechanizmov je, že vedú k tomu, že jeden alebo veľmi málo používateľov v praxi využíva údaje a toto obmedzené opakované použitie nie je zapríčinené špecifickosťou trhu, ale spôsobom, ktorým bola uzatvorená verejno-súkromná dohoda. Cieľom vyššej transparentnosti procesu je obmedzenie tzv. výhody prvého kroku a) umožnením, aby sa každá spoločnosť dozvedela o tom, že údaje sú k dispozícii a b) zvýšením šance, aby širšia škála používateľov skutočne využívala predmetné údaje.

²⁰ [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz.](#)

²¹ SWD(2018) 146.

Jedným z hlavných záverov hodnotenia je, že právo *sui generis* sa systematicky nevzťahuje na situácie veľkých dát a databázy jedného zdroja²², nezabraňuje teda problematickým prípadom, v ktorých by si určití držitelia práv mohli nárokovať nepriame vlastnícke práva na digitálne údaje. Napriek tomu z hodnotenia vyplýva, že tento predpoklad by sa mal dôsledne sledovať v budúcnosti, keďže sa objavili otázky v rámci akademických kruhov a kruhov zainteresovaných strán vyvolané príležitostnými súdnymi prípadmi o tom, či by sa právo *sui generis* mohlo v skutočnosti uplatňovať všeobecnejšie, než sa všeobecne predpokladá, napríklad na strojovo generované údaje. V hodnotení smernice o databázach sa takisto riešia možné interakcie medzi právom *sui generis* a smernicou o opakovanom použití informácií verejného sektora, problematikou, ktorá bola zahrnutá aj v hodnotení smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora²³. Vzhľadom na to, že by sa takáto interakcia mohla vyskytnúť v praxi, cieľom navrhovaného preskúmania smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora je objasnenie zosúladenia ustanovení oboch nástrojov.

Navrhované preskúmanie obsahuje aj objasnenia týkajúce sa vzťahu medzi smernicou o opakovanom použití informácií verejného sektora a smernicou, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (Inspire)²⁴, s cieľom zaistiť úplnú konzistentnosť medzi týmito dvomi právnymi nástrojmi.

Okrem toho bude Komisia v rámci programu Nástroja na prepájanie Európy pokračovať v podpore využívania plne rozvinutej dátovej infraštruktúry v nadväznosti na využívanie európskeho portálu otvorených dát²⁵. Toto prostredie by mohlo sprístupniť interoperabilné údaje a nástroje, ako aj znalosti a podporu s cieľom maximalizovať opakované použitie otvorených dát európskymi orgánmi verejnej správy a podnikmi, najmä malými a strednými podnikmi, a budovať obsahovú kapacitu pre využívanie európskej umelej inteligencie. Komisia navrhla²⁶, že výmene údajov verejného sektora bude napomáhať aj **centrum podpory výmeny údajov** v rámci programu Na prepájanie Európy počnúc rokom 2019.

Komisia takisto zvažuje ďalšie opatrenia zamerané na financovanie na podporu dostupnosti údajov verejného sektora na opakované použitie po roku 2020, ktorých cieľom je vytvorenie komplexného spoločného európskeho dátového priestoru.

Na záver, zásady opakovaného použitia informácií verejného sektora sú takisto zohľadnené, keď európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)²⁷ podporujú miestne potreby a vyhovujú

²² Databáza jedného zdroja znamená, že neexistuje iný zdroj údajov okrem spoliehania sa na danú jednu databázu.

²³ SWD(2018) 145.

²⁴ [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007.](#)

²⁵ <http://data.europa.eu/europeandataportal>

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/connecting-europe-facility-cef-telecom-work-programme-2018-adopted>

²⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu>

im, čo vedie k zvýšeniu efektívnosti vďaka riešeniam elektronickej verejnej správy, modernizácii verejných informačných a administratívnych systémov.

b) Prístup k vedeckým informáciám a ich uchovávanie

Otvorená veda bola označená²⁸ najmä v kontexte prístupu k výsledkom výskumov financovaných z verejných zdrojov a ich opakovanému použitiu ako veľmi dôležitý prvok v napredovaní vedy a prínosný pre spoločnosť. Táto skutočnosť bola zdôraznená v záveroch Rady o prechode k systému otvorenej vedy²⁹, v ktorých Rada vyzvala Komisiu, aby v spolupráci s platformou pre politiku otvorenej vedy a v úzkej spolupráci s členskými štátmi a zainteresovanými stranami ďalej rozvíjala európsku agendu v oblasti otvorenej vedy. Otvorená veda vyzýva, aby boli výskumné procesy vykonávané akýmkoľvek typom výskumníka (vrátane občianskych vedcov) otvorené vo všetkých fázach, od návrhu projektu, metodík a tokov práce po šírenie výsledkov, aby mohol výskum ľahšie nadväzovať na predchádzajúci výskum. Zvyšuje sa tak kvalita, predchádza sa duplicita a zjednodušuje sa opakované použitie, čo v konečnom dôsledku zlepšuje vplyv vedy na spoločnosť. Komisia sa domnieva, že nastal čas dať prístup a ochranu vedeckých informácií do súvislosti s otvorenou vedou, pričom vychádza zo svojej politiky otvoreného prístupu z roku 2012.

Komisia ide príkladom v politike otvoreného prístupu vďaka svojim pravidlám programu Horizont 2020. Podporuje aj vývoj nástrojov a služieb, ktoré tvoria základ otvorenej vedy, financovaním celoeurópskeho portálu európskeho cloudu pre otvorenú vedu³⁰.

V roku 2012 Komisia prijala balík politických opatrení, ktorý obsahoval súbor opatrení na zlepšenie prístupu k vedeckým informáciám vyprodukovaným v Únii. V rámci tohto balíka sa v odporúčaní Komisie 2012/417/EÚ o prístupe k vedeckým informáciám a ich uchovávaní³¹ vychádzalo z predpokladu, že vedecké informácie, ktoré sú výsledkom financovania z verejných zdrojov, by mali byť dostupné a opakovane použiteľné s čo najmenšími obmedzeniami.

V hodnotení odporúčania sa potvrdzuje, že šlo o hodnotný a vplyvný nástroj, ktorý je naďalej relevantný pre politiku. Na to, aby bol odolný voči budúcim zmenám, je však potrebná revízia s cieľom zohľadniť najnovší vývoj v postupoch výskumu, ako aj v oblasti politiky EÚ. Ako bolo oznámené v iniciatíve o európskom cloudu³² v rámci európskeho cloudu pre otvorenú vedu a v preskúmaní stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania³³, súčasný dátový

²⁸ COM(2018) 22 final.

²⁹ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9526-2016-INIT/sk/pdf>

³⁰ SWD(2018) 83 final.

³¹ C(2012) 4890 final.

³² COM(2016) 178 final.

³³ COM(2017) 228 final.

balík zahŕňa preskúmanie odporúčania o prístupe k vedeckým informáciám a o ich uchovávaní³⁴.

Preskúmanie odporúčania je predložené súčasne s preskúmaním smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora³⁵, v ktorom sa navrhuje rozšíriť rozsah pôsobnosti smernice na výskumné údaje a zabezpečiť súdržnosť a komplementárnosť medzi politikami otvoreného prístupu a otvorených dát EÚ. Tým sa teda uvoľňuje potenciál informácií verejného sektora a zároveň výskumných údajov financovaných z verejných zdrojov. Na základe navrhovanej revízie smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora by členské štáty boli povinné vyvinúť politiky, ktorými sa rieši oblasť otvoreného prístupu k verejným vedeckým údajom a výskumným údajom vo verejnom vlastníctve, a preskúmané odporúčanie o prístupe k vedeckým informáciám a o ich uchovávaní by poskytlo usmernenie o vykonávaní otvoreného prístupu k verejným výskumným údajom a výskumným údajom vo verejnom vlastníctve.

4. Údaje súkromného sektora ako kľúčová hybná sila inovácie a konkurencieschopnosti v Európe

Prístup k súkromným údajom a ich opakované použitie predstavujú ďalšie základné kamene spoločného európskeho dátového priestoru. V súlade s preskúmaním stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania a na základe výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami je možné vymedziť niekoľko zásad týkajúcich sa výmeny údajov súkromného sektora, ktoré treba zohľadniť³⁶.

a) Medzipodniková (B2B) výmena údajov

Oznámenie s názvom Budovanie európskeho dátového hospodárstva vyvolalo niekoľko otázok v súvislosti so stále rastúcim množstvom údajov. Tie sú často vytvárané automatizovane strojovo alebo procesmi založenými na vznikajúcich technológiách, napríklad internete vecí. Na získanie maximálnej hodnoty z tohto a iných typov údajov súkromného sektora možno bude potrebné, aby účastníci trhu boli schopní pristupovať k týmto údajom a využívať ich, aj cezhranične v rôznych scenároch. Ako sa identifikovalo v uvedenom oznámení, iné ako osobné údaje generované predmetmi internetu vecí automatizovaným spôsobom vyvolávajú osobitné otázky, pretože zvyčajne výrobcovia týchto predmetov sú vo zvýhodnenom postavení pre určenie prístupu ku generovaným údajom a ich využitiu. V závislosti od povahy príslušného trhu môžu alebo nemusia udeliť prístupové a užívateľské

³⁴ C(2018) 2375.

³⁵ COM(2018) 234.

³⁶ SWD (2018) 125 „Usmernenia o výmene údajov súkromného sektora v európskom dátovom hospodárstve“ obsahujúce dve časti: predmetom jednej je výmena údajov v medzipodnikových (B2B) vzťahoch a druhá sa týka výmeny údajov v kontextoch medzi podnikmi a verejnou správou (B2G).

práva používateľovi predmetu, ktorý sa môže ocitnúť vylúčený z používania údajov, ktorých generovanie vyvolal.

Z dialógu zainteresovaných strán a odpovedí na online prieskum³⁷ vyplynulo, že zainteresované strany zväčša súhlasia s tým, že väčšia medzipodniková výmena údajov by bola prospešná. Zároveň sa domnievajú, že v tejto fáze vývoja dátového hospodárstva je existujúci regulačný rámec vhodný na svoj účel a je príliš skoro na horizontálne právne predpisy o výmene údajov v medzipodnikových vzťahoch. Východiskovým bodom by malo byť zabezpečenie toho, aby mali dátové trhy čo najlepšie podmienky na svoj vlastný rozvoj, so zmluvnou slobodou ako základným kameňom. Všeobecne by podniky mali mať slobodu v rozhodovaní o tom, komu a za akých podmienok môže byť udelený prístup k ich iným ako osobným údajom. Všeobecne zainteresované strany takisto nie sú za nový typ práva na „vlastníctvo údajov“, pričom celá škála vstupov naznačuje, že rozhodujúca otázka medzipodnikovej výmeny sa až tak netýka vlastníctva, ale skôr spôsobu organizácie prístupu.

Na druhej strane, zainteresované strany prejavili výraznú podporu neregulačným opatreniam, napríklad i) posilneniu používania aplikačných programovacích rozhraní pre jednoduchší a automatickejší prístup k súborom údajov a ich využívanie; ii) rozvoju odporúčaných štandardných zmluvných podmienok a iii) poskytnutiu usmernenia na úrovni EÚ.

So zohľadnením všetkých v súčasnosti dostupných dôkazov a na základe zásad vypracovaných v oznámení „Budovanie európskeho dátového hospodárstva“³⁸ sa Komisia domnieva, že je dôležité uznať, že údaje môžu byť opakovane použité bez straty kvality údajov a v mnohých prípadoch bez straty konkurenčného náskoku, pretože rovnaké údaje môžu byť základom pre rôzne produkty či služby alebo ich úplne zlepšiť. To platí najmä pre sprístupňovanie relevantných údajov pre tréningové aplikácie umelej inteligencie – zásadnú priemyselnú výzvu v Európe. Viac spoločností by mohlo byť podnietených, aby sa zapájalo do dátových partnerstiev, t. j. dohôd s inými spoločnosťami navrhnutých na maximálne využitie údajov čo najväčším počtom komerčných subjektov.

Komisia sa takisto domnieva, že na zabezpečenie spravodlivých a konkurencieschopných trhov pre predmety internetu vecí a pre produkty a služby, ktoré sa opierajú o **iné ako osobné strojovo generované údaje** vytvorené týmito predmetmi, by sa v zmluvných dohodách mali dodržiavať nasledujúce **kľúčové zásady**:

a) **Transparentnosť**: V príslušných zmluvných dohodách by mali byť transparentne a zrozumiteľne určené i) osoby alebo subjekty, ktoré budú mať prístup k údajom, ktoré produkt alebo služba generuje, typ týchto údajov a na akej úrovni podrobnosti a ii) účely použitia týchto údajov.

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-building-european-data-economy>

³⁸ COM(2017) 9 final, s. 11.

- b) **Vytváranie spoločných hodnôt:** V príslušných zmluvných dohodách by sa malo uznať, že ak sú údaje generované ako vedľajší produkt používania produktu alebo služby, k vytvoreniu údajov prispelo niekoľko strán.
- c) **Vzájomné rešpektovanie komerčných záujmov iných:** V príslušných zmluvných dohodách by sa mala riešiť potreba ochrany obchodných záujmov, ako aj tajomstiev držiteľov údajov a používateľov údajov.
- d) **Zabezpečenie nenarušenej hospodárskej súťaže:** V príslušných zmluvných dohodách by sa mala riešiť potreba zabezpečenia nenarušenej hospodárskej súťaže pri výmene komerčne citlivých údajov.
- e) **Minimalizované blokovanie údajov:** Spoločnosti ponúkajúce produkt alebo službu, ktorá generuje údaje ako vedľajší produkt, by mali umožniť a zjednodušiť v maximálnej možnej miere prenosnosť údajov³⁹. Ak je to možné a v súlade s vlastnosťami trhu, na ktorom pôsobia, by takisto mali zvážiť poskytovanie rovnakého produktu alebo služby bez dátových prenosov alebo len s obmedzenými dátovými prenosmi spolu s produktmi alebo službami, ktoré zahŕňajú tieto dátové prenosy.

Keďže diskusia o medzipodnikovej výmene údajov prebieha a postupne sa zhromažďuje viac skúseností, týmto oznámením sa začne ďalší proces konzultácií so zainteresovanými stranami. Na základe analýzy zhromaždených informácií sa tieto zásady môžu ďalej vyvíjať. Komisia bude naďalej posudzovať, či sa tieto zmenené zásady a možné kódexy správania preukážu ako dostatočné na udržanie spravodlivých a otvorených trhov, a v prípade potreby bude riešiť situáciu prijatím vhodných opatrení. V dôsledku rozdielnej štruktúry jednotlivých trhov môže byť potrebné ich doplnenie opatreniami pre jednotlivé sektory.

³⁹ Napr. údaje produkované robotmi v kontexte priemyselných procesov, relevantné pre poskytovanie popredajných služieb (napr. oprava a údržba), alebo údaje o hodnotení poskytovateľov služieb.

V rámci iniciatívy digitalizácie európskeho priemyslu⁴⁰ Komisia už prijala opatrenia na podporu priemyslu, patrí medzi ne okrem iného poskytnutie finančnej pomoci priemyselným dátovým platformám a inovačným centrom v rámci programu Horizont 2020. Na toto úsilie nadväzujú výskumné a inovačné opatrenia v rámci programu Horizontu 2020 v rokoch 2018 – 2020⁴¹ (konkrétne platformami priemyselných a osobných údajov), ktoré podporujú rozvoj dôveryhodných a bezpečných platforiem a analytických metód nenarúšajúcich súkromie pre zabezpečenie výmenu interných priemyselných údajov a osobných údajov explicitne, a zároveň umožňujúcich dodržiavanie príslušných právnych predpisov (napríklad právnych predpisov o ochrane údajov).

Centrum podpory výmeny údajov v rámci programu Nástroj na prepojenie Európy zavedie súbor opatrení, aby sa zjednodušila výmena údajov súkromného sektora popri údajoch verejného sektora. Poskytne know-how a pomoc pri výmene údajov poskytovaním príkladov najlepších postupov a informácií o aplikačných programovacích rozhraniach, existujúcich vzorov zmlúv a iných právnych a technických aspektoch. Pomôže aj v ďalšom rozvoji usmernenia stanoveného v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktoré je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu⁴², kontrolných zoznamov a, ak to bude považovať za užitočné, mohli by sa vypracovať vzorové zmluvné doložky. Práca bude zohľadňovať výsledky programu interoperability na roky 2016 – 2020 (program ISA²).

Komisia bude takisto hlbšie skúmať **posilnenie aplikačných programovacích rozhraní**, napríklad v elektronickej verejnej správe a opatreniach v oblasti používania zásady „jedenkrát a dost“. V súčasnosti majú mnohé spoločnosti veľké aktíva v podobe nevyužitých údajov a nemajú zdroje alebo kapacitu analyzovať tieto údaje alebo vytvoriť komerčne zaujímavé služby súvisiace s týmito údajmi. S vhodným používaním aplikačných programovacích rozhraní sa tak môže otvoriť priestor pre vytváranie ekosystémov pre začínajúce podniky, pričom by sa hodnota mohla získavať z nevyužitých aktív a hositeľským spoločnostiam by to mohlo pomôcť vytvárať nové služby a produkty. Bolo to tak v prípade finančného sektora, v ktorom prístup k určitým bankovým údajom prostredníctvom použitia dobre navrhnutých aplikačných programovacích rozhraní otvoril priestor pre celý nový ekosystém finančných služieb, ako je personalizované poradenstvo týkajúce sa vzorcov denných výdavkov, to všetko pod kontrolou a riadením finančných inštitúcií, ktoré by inak tieto služby neponúkali. Je potrebné, aby nastavenie a používanie aplikačných programovacích rozhraní bolo založené na niekoľkých zásadách: stabilite, údržbe počas životného cyklu, jednoduši používania a noriem, ľahkej použiteľnosti, ako aj bezpečnosti.

Nakoniec, Komisia bude pokračovať v umožňovaní **skúšok** a **ukážok** vo vybraných oblastiach, napríklad pre rozsiahle využívanie prepojenej a automatizovanej mobility

⁴⁰ COM(2016) 180 final.

⁴¹ http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-leit-ict_en.pdf.

⁴² SWD(2018) 125.

týkajúcej sa digitálnych cezhraničných koridorov. Práca na týchto koridoroch vyplýva z listu o zámere, ktorý podpísalo 29 členských štátov a krajín EHP, z okrúhleho stola vo Frankfurte s priemyslom a členskými štátmi a Digitálneho dňa 2018, kde sa členské štáty EÚ a EHP a príslušné odvetvové zainteresované strany zaviazali k týmto opatreniam. Skúsenosti s týmito koridormi budú okrem iného testovať technické a zákonné prostriedky prístupu k údajom vo vozidlách a iným komerčným relevantným údajom a ich opakovanému použitiu v prepojenom a automatizovanom ekosystéme mobility. Tieto skúsenosti môžu prispieť k prehĺbeniu usmernení EÚ, ktoré sa týkajú tohto aspektu digitálneho jednotného trhu.

b) Prístup k údajom súkromného sektora na účely verejného záujmu – výmena údajov medzi podnikmi a verejnou správou (B2G)

Komisia takisto skúma výmenu údajov medzi podnikmi a verejným sektorom. Orgány verejného sektora začali posudzovať potenciál dátovej analýzy na usmerňovanie politických rozhodnutí alebo zlepšenie verejných služieb využívaním významného počtu pilotných projektov.

Údaje vo vlastníctve spoločností, ako sú telekomunikační operátori, online platformy, výrobcovia áut, maloobchodníci alebo sociálne médiá, sú v tejto súvislosti veľmi relevantné. Môžu napríklad viesť k cielenejšej reakcii na epidémiu, lepšiemu mestskému plánovaniu, lepšej bezpečnosti na cestách a riadeniu dopravy, ako aj lepšej ochrane životného prostredia, monitorovania trhu či ochrany spotrebiteľa.

Pri zostavovaní oficiálnych štatistík by analýza týchto údajov mohla byť nákladovo efektívnejšia a priniesť rýchlejšie výsledky týkajúce sa aspektov, ako sú pohyby obyvateľstva, ceny, inflácie, internetové hospodárstvo, energetika či premávka. Mohla by sa tak aj znížiť záťaž na spoločnosti a občanov predchádzaním prieskumových dotazníkov. V oznámení z roku 2017 „Budovanie európskeho dátového hospodárstva“⁴³ sa preberali tieto príležitosti a v preskúmaní stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania sa Komisia zaviazala hlbšie preskúmať túto problematiku.

Výsledky konzultácie vykonanej v súvislosti s preskúmaním smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora⁴⁴ naznačili podporu myšlienky zlepšenia prístupu k údajom súkromného sektora pre verejné orgány a na vedecké účely vo všeobecnosti. Držitelia údajov však poukázali na potrebu riešiť niekoľko otázok vrátane kompenzácie, aby sa umožnilo získať späť investície vynaložené na zber alebo prispôbovanie údajov.

Každé opatrenie prijaté v tomto smere musí byť v úplnom súlade s právnymi predpismi o ochrane osobných údajov.

⁴³ Pozri tiež: Pracovný dokument útvarov Komisie SWD(2017) 2 final.

⁴⁴ COM(2018) 234.

Komisia sa so zohľadnením existujúcich skúseností a výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami domnieva, že poskytovanie údajov súkromného sektora orgánom verejného sektora na základe preferenčných podmienok opakovaného použitia by mohlo byť podporené týmito **klúčovými zásadami**:

a) **Proporcionalita v použití údajov súkromného sektora:** Žiadosti o poskytnutie údajov súkromného sektora za preferenčných podmienok opakovaného použitia by mali byť odôvodnené jasným preukázateľným verejným záujmom. Žiadosť o údaje súkromného sektora by mala byť primeraná a relevantná na zamýšľaný účel vo verejnom záujme a primeraná z hľadiska miery podrobnosti, relevantnosti a ochrany údajov. Náklady a úsilie potrebné na poskytovanie a opakované použitie údajov súkromného sektora by malo byť primerané v porovnaní s očakávaným verejným prospechom.

b) **Obmedzenie účelu:** Používanie údajov súkromného sektora by malo byť jasne obmedzené na jeden alebo niekoľko účelov, ktoré musia byť čo najjasnejšie stanovené v zmluvných ustanoveniach, na ktorých sa zakladá spolupráca medzi podnikmi a verejnou správou. Toto obmedzenie môže zahŕňať obmedzenie trvania používania týchto údajov. Spoločnosť súkromného sektora by mala dostať konkrétne uistenia o tom, že získané údaje nebudú použité na nesúvisiace správne ani súdne konania – ako vzor v tomto smere by mohli slúžiť prísne právne a etické ustanovenia, ktorými sa riadi dôvernosť štatistiky v európskom systéme štatistiky.

c) **„Nespôsobovať škodu“:** Spolupráca v oblasti údajov medzi podnikmi a verejnou správou musí zabezpečiť rešpektovanie oprávnených záujmov, najmä ochranu obchodných tajomstiev a komerčne citlivých informácií. Spolupráca v oblasti údajov medzi podnikmi a verejnou správou by mala spoločnostiam umožniť, aby boli aj naďalej schopné speňažovať svoje prehľady odvodené z predmetných údajov voči iným stranám, ktoré o ne majú záujem.

d) **Podmienky opakovaného použitia údajov:** Cieľom dohôd o spolupráci v oblasti údajov medzi podnikmi a verejnou správou by mala byť vzájomná prospešnosť, pričom by sa mal uznávať cieľ vo verejnom záujme tým, že sa poskytne orgánu verejnej správy preferenčné zaobchádzanie pred inými zákazníkmi.

Malo by sa to premietat' najmä v úrovni dohodnutej kompenzácie, úrovni, ktorá by mohla súvisieť s presadzovaným účelom vo verejnom záujme.

S dohodami o spolupráci v oblasti údajov medzi podnikmi a verejnou správou, ktoré zahŕňajú rovnaké verejné orgány vykonávajúce rovnaké funkcie, by sa malo zaobchádzať nediskriminačným spôsobom.

Dohodami o spolupráci v oblasti údajov medzi podnikmi a verejnou správou by sa mala obmedziť potreba iných typov zberu údajov, napríklad prieskumov. Mala by sa tak znížiť celková záťaž na občanov a spoločnosti.

e) **Zmiernenie obmedzení údajov súkromného sektora:** Na riešenie možných obmedzení údajov súkromného sektora vrátane potenciálnej vnútornej nevyváženosti by spoločnosti poskytujúce údaje mali ponúkať odôvodnenú a primeranú podporu na pomoc pri posudzovaní kvality údajov na uvedené účely, a to aj prostredníctvom možnosti vykonať audit alebo inak overiť údaje vždy, keď je to vhodné. Spoločnosti by nemali byť povinné zlepšovať kvalitu predmetných údajov. Verejné orgány by zase mali zabezpečiť, aby údaje pochádzajúce z rôznych zdrojov boli spracované tak, aby sa predišlo možnému nevyváženenému výberu.

f) **Transparentnosť a spoločenská účasť:** Spolupráca medzi podnikmi a verejnou správou by mala byť transparentná, pokiaľ ide o zmluvné strany a ich ciele. Prehľad verejných orgánov a najlepšie postupy spolupráce medzi podnikmi a verejnou správou by mali byť zverejnené, pokiaľ to neohrozuje dôvernosť údajov.

Komisia bude **organizovať okrúhly stôl na vysokej úrovni o prístupe k údajom súkromného sektora z dôvodov verejného záujmu** s cieľom hlbšie prebrať túto tému. Náležitá pozornosť bude venovaná pokročilému stupňu vyspelosti diskusie v niektorých oblastiach (napr. opakované použitie týchto údajov na oficiálne štatistiky). Uvedené zásady budú navrhnuté ako základ pre ďalšie diskusie so zainteresovanými stranami. Komisia bude pokračovať v posudzovaní toho, či sa tieto opatrenia preukážu ako dostatočné v zjednodušovaní výmeny údajov medzi podnikmi a verejnou správou a v prípade potreby bude situáciu riešiť prijatím vhodného opatrenia vrátane možných opatrení v konkrétnych sektoroch.

5. Záver

Komisia v tomto oznámení predstavila opatrenia, ktoré podnikom a verejnému sektoru uľahčia prístup a opakované použitie údajov pochádzajúcich z rôznych zdrojov, sektorov a disciplín v EÚ. Spolu s iniciatívami, ktoré už sú zavedené, napríklad nový regulačný rámec pre ochranu osobných údajov, ktorý nadobúda účinnosť v máji 2018, návrh o voľnom toku iných ako osobných údajov a iniciatíva na posilnenie pripojiteľnosti a podnetenie vysokovýkonnej výpočtovej techniky, tieto opatrenia vytvoria skutočne európsky spoločný dátový priestor podporovaný politickými opatreniami v rámci celej EÚ, ako aj cieľným financovaním výskumu a inovácií. Sú veľmi dôležité pre hospodársky rast a konkurencieschopnosť EÚ.

Komisia vyzýva spoluzákonodarcov, aby pracovali na rýchлом prijatí legislatívneho prvku navrhovaného balíka týkajúceho sa údajov⁴⁵ v záujme zabezpečenia toho, aby EÚ mohla v plnom rozsahu využívať príležitosti poskytované dátovým hospodárstvom. Takisto vyzýva

⁴⁵ COM(2018) 234.

členské štáty a všetky ostatné zainteresované strany, aby prispeli k oznámeným opatreniam a iniciatívam.